

ACADEMIA ROMÂNĂ

**BULETINUL
INSTITUTULUI DE FILOLOGIE ROMÂNĂ
„A. PHILIPPIDE”**

Anul V, nr. 1

IAȘI

ianuarie–martie 2004

CUPRINDE:

- Activitatea departamentelor
- Organigramă
- Lucrări publicate
- Comunicări științifice
- Semnale critice
- La aniversare
- Casa Asachi
- *Varia*

PROIECTE DE CERCETARE

În primul trimestru al anului 2004:

➤ În **Departamentul de lexicologie – lexicografie** s-au revizuit și finalizat pentru Comisia de etimologii cca 240 p. (standard) de articole DLR *Litera L*, Partea 1 (**l – lherzolit**) și cca 120 p. (standard) DLR *Litera E*, Partea 1 (**e – epuvariantabil**). De asemenea, au fost executate o serie de operații legate de pregătirea pentru tipar a volumului DLR tom XIII (*Litera V* și *Literele W, X, Y*), Partea a 3-a, porțiunea a II-a (**voagnăr – yucca**): actualizări privind informația de specialitate, corelații, corecturi etc.

➤ La **Departamentul de dialectologie** au fost continuate lucrările la tema **Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni. Moldova și Bucovina**. Pentru vol. III de hărți și material necartografiat au fost redactate, în forma adaptată tehnoredactării asistate de calculator, 30 de hărți; au fost redactate două hărți interpretative. Au fost tehnoredactate pe calculator 25 de hărți și 8 texte de tipul material necartografiat. Pentru vol. III, partea 1, de texte dialectale, s-a lucrat la definitivarea părților tehnice aferente (corelații cu înregistrările de texte dialectale și etnofolclorice

anterioare, pentru *Addenda* volumului, anexa cuprinzând *transcrierea fonetică*, însoțită de precizări preliminare, *abrevierile bibliografice*) și s-au efectuat lucrări tehnoredacționale în vederea prezentării volumului pentru tipar. La tema **Bază de date pentru culegerea asistată de calculator. NALR. Moldova și Bucovina**, au fost stocate informațiile la zi; în colaborare cu Institutul de Informatică Teoretică de la Filiala Iași a Academiei Române, s-a continuat completarea bazei cu programele privitoare la materialul necartografiat.

➤ **Departamentul de toponimie** a redactat 150 p. din dicționarele toponimice ale bazinelor hidrografice Bârlad și Trotuș, a continuat documentarea istorică și lingvistică pentru toponimia din bazinul hidrografic Neamț și a îmbogățit inventarul de toponime din izvoare cartografice aflate în bibliotecile din Cluj-Napoca și București.

➤ La **Departamentul de etnografie și folclor** au continuat operațiunile de arhivare a documentelor existente în *Fondul Petru Caraman* (fișarea tematică și geografică a colecției de folclor și a materialelor etnolingvistice). Totodată, s-au realizat redactări parțiale (studii și tipologie) la antologiile tematice pentru lucrările înscrise în plan: *Zona Tecuciului. Monografie folclorică; Folclorul medical din Moldova; Catolicii din Moldova. Universul culturii populare. Vol. III. Folclorul*. În afara **proiectelor** din cadrul Institutului, s-au publicat studii, recenzii, note și comentarii din domeniul etnologiei.

➤ **Departamentul de istorie literară** a lucrat în continuare, în urma solicitării venite de la conducerea proiectului, la redactarea de articole monografice pentru *Dicționarul general al literaturii române (DGLR)*. S-a primit o listă suplimentară de scriitori; în trimestrul I au fost făcute, din această listă, douăzeci de articole (I. Clopoșel, I. Gherghel, I. M. Marinescu, Leon Negruzzi, Aglae Pruteanu, B. Solacolu ș.a.) și s-a strâns materialul documentar pentru alte treizeci de articole. S-a continuat, de asemenea, sistematizarea **Bazei de date** și a **Arhivei DGLR** și s-au trimis secretariatului *DGLR* completări de informații pentru articole redactate la București sau la Iași.

STRUCTURĂ ȘI ORGANIGRAMĂ

31 martie 2004

Director onorific: prof. univ. dr. doc. Constantin CIOPRAGA, membru de onoare al Academiei Române

Director: prof. univ. dr. Dan MĂNUCĂ

<p>Departamentul de lexicologie și lexicografie: Marius-Radu Clim, asist. cercet. dr. Doina Cobeț, cercet. pr. II drd. Elena Dănilă, cercet. șt. dr. Eugenia Dima, cercet. pr. I dr. Cristina FLORESCU* cercet. pr. I dr. Gabriela Haja, cercet. pr. III dr. Laura Manea, cercet. pr. III prof. univ. dr. Ioan Oprea, ½ normă dr. Carmen-Gabriela Pamfil, cercet. pr. I drd. Mioara Săcrieru-Dragomir, cercet. pr. III Victoria Zăstroiu, cercet. șt. ½ normă</p> <p>Departamentul de dialectologie: prof. univ. dr. Vasile Arvinte, ½ normă Elvira Bârleanu, asist. cercet. prof. univ. dr. Ion-Horia Bârleanu, ½ normă dr. Luminița Botoșineanu, cercet. pr. III prof. univ. dr. Stelian DUMISTRĂCEL*, ½ normă dr. Doina Hreapcă, cercet. pr. I drd. Florin Olariu, cercet. șt. dr. Veronica Olariu, asist. cercet.</p> <p>Departamentul de toponimie: Daniela Butnaru, asist. cercet. prof. univ. dr. Mircea CIUBOTARU*, ½ normă dr. Vlad Cojocaru, cercet. pr. II prof. univ. dr. Dragoș Moldovanu, ½ normă</p>	<p>Departamentul de istorie literară: drd. Șerban Axinte, asist. cercet. Nicoleta Borcea, asist. cercet. dr. Stănuța Crețu, cercet. pr. I drd. Sebastian Drăgulănescu, cercet. șt. dr. Victor Durnea, cercet. pr. I dr. Florin Faifer, cercet. pr. I dr. Ofelia Ichim, cercet. pr. II prof. univ. dr. Dan Mănuță, ½ normă Constantin Teodorovici, cercet. pr. III dr. Remus ZĂSTROIU*, cercet. pr. I drd. Amalia Voicu, cercet. șt.</p> <p>Departamentul de etnografie și folclor: dr. Lucia Cireș, cercet. pr. I Adina Ciubotariu, asist. cercet. prof. univ. dr. Ion H. CIUBOTARU*, ½ normă dr. Silvia Ciubotaru, cercet. pr. I</p> <p>Analist-programator: Mona Pădureanu</p> <p>Bibliotecară: Tamara Adoamnei</p> <p>Secretariat: Dorina Telich, asist.</p>
--	--

* Responsabil de departament.

STUDII, ARTICOLE, RECENZII

- ♦ Șerban Axinte: *Benedict și Maledict*, „Timpul”, V, 2004, nr. 2, februarie, p.6; *Casa cu pereți de vânt*, *ibidem*, V, 2004, nr. 3, martie, p 19.
- ♦ Luminița Botoșineanu: *Profesorul Gavril Istrate și problema graiurilor ardelenesti*, „Revista Română”, X, 2004, nr.1 (35), martie, p. 4; recenzie la „Lumea carpatică”. Revistă de cultură și civilizație tradițională, Suceava, nr. 2 (6)/2003, *ibidem*, p. 21; *Contribuția profesorului Gavril Istrate la cunoașterea graiurilor ardelenesti*, „Convorbiri literare”, CXXXVIII, 2004, nr. 3, martie, p. 94–96.
- ♦ Adina Ciubotariu (Hulubaș): *Altminteri, despre ritual (și comunitate)*, „Revista Română”, X, 2004, nr. 1 (35), martie, p. 20.
- ♦ Ion H. Ciubotaru: *Troite românești*, „Revista Română”, X, 2004, nr. 1 (35), martie, p. 17; *Bibliografia folclorului românesc*, *ibidem*.
- ♦ Silvia Ciubotaru: *Ambasadori ai folclorului românesc*, „Revista Română”, X, 2004, nr. 1 (35), martie, p. 15.
- ♦ Stelian Dumistrăcel: *Transmutatio boum (și a altora!)*, „Semn” (Bălți), IV, 2003, nr. 1–2, p. 49–50; *Cocktailuri*, *ibidem*, 2003, nr. 3–4, p. 54; *Un termen de... rușine și ocară: «mioritic»*, „Dacia literară”, XV, 2004, (serie nouă), nr. 1 (52), p. 31–32; «*Frământările de limbă*». *O proiecție de analiză din perspectiva retoricii empirice (I)*, *ibidem*, 2004, nr. 2 (53), p. 39–40; *De la coadă la cap*, „Revista română”, X, 2004, nr. 1 (35), martie, p. 7; „*Lingviștii nu sunt gardieni care urmăresc greșeli și le împușcă*”, titlu dat în redacție pentru interviul publicat în pagina titrată *Limba română la control* (pe marginea rezultatelor monitorizării mass-media de către Consiliul Național al Audiovizualului în privința greșelilor de limbă), în „Evenimentul zilei”, XI, 2004, nr. 3670, 12 martie 2004, p. 17; *Profesor și îndrumător*, „Convorbiri literare”, 2004, nr.3, martie, p, 91–93.
- ♦ Victor Durnea: *Am început să învăț limba română din curiozitate...*, interviu cu Klaus Heitmann, „România literară”, XXXVII, 2004, nr. 3, 28 ianuarie–3 februarie, p. 16–17; *Un „Iconar”. Filă dintr-un Dicționar al literaturii române*, „Revista Română”, X, 2004, nr. 1 (35), martie, p. 16; (în colaborare), *Fondul N. I. Herescu*, *ibidem*, p. 23.
- ♦ Florin Faifer: *Un profesionist* (Constantin Coroiu), „Convorbiri literare”, CXXXVIII, 2004, nr. 1, ianuarie, p. 66–67; *Accelerat cu... încetinitorul* (rubrica *Ochiri*), „Cronica”, XXXIX, 2004, nr. 1, p. 25; *Tărâmul amintirii* (Costin Merișca), „Convorbiri literare”, CXXXVIII, 2004, nr. 2, februarie, p. 5–52; *O lectură intens semiotică* (Mirela Marin), „Cronica”, XXXIX, 2004, nr. 2, p. 9; *Cu fața spre trecut* (Nicolae Barbu), „Cronica”, *ibidem*, nr. 3, p. 18; *Năzdrăvăni cu schepsis*” (Bogdan Ulmu), „Convorbiri literare”, CXXXVIII, 2004, nr. 3, martie, p. 69–70; *Un suflet bântuit de fantasme*, „Revista Română”, X, 2004, nr. 1 (35), martie, p. 16.

- ◆Cristina Florescu: *A citi – a neciti*, „Timpul”, V, 2004, nr. 3, martie, p. 22.
- ◆Gabriela Haja: *Vălul hermetic*, „Timpul”, V, 2004, nr. 3, martie, p. 8.
- ◆Ofelia Ichim: *Progresele noilor tehnologii propun scriitorilor, artiștilor, poeților alte resurse pentru a scrie și pentru a crea*, dialog cu comparatistul Alain Vuillemin, profesor la Universitatea din Artois, Franța, „Convorbiri literare”, CXXXVIII, 2004, nr. 2, februarie, p. 6–10.
- ◆Dan Mănuță: *Școlară întru melancolie*, prefață la volumul lui Mihai Ursachi, *Suflet de seară*, Iași, Editura Craiova, 2003 (apărut în 2004, p. 5–8); *Galeriile Holban*, „Convorbiri literare”, CXXXVIII, 2004, nr.1, ianuarie, p. 51–53; *Devenirea romanului*, *ibidem*, nr.2, februarie, p. 45–47; *Utopia valorii*, *ibidem*, nr.3, martie, p. 57–59; *Faber est ...*, *ibidem*, nr.3, martie, p. 91; *Mihai Ursachi*, *ibidem*, nr.3, martie, p. 33-34; *Ponciful oralității lui Ion Creangă sau despre re-oralizare*, în *Ion Creangă: Viața și opera*, C.D. editat de Princeps, Iași, 2003.
- ◆Carmen-Gabriela Pamfil: *Contribuția profesorului Gavril Istrate la cunoașterea operei și personalității lui Timotei Cipariu*, „Convorbiri literare”, CXXXVIII, 2004, nr. 3, martie, p. 96–97.
- ◆Mioara Săcrieru-Dragomir: *Încotro? – un roman plurivalent. O posibilă lectură*, „Cronica”, XXXIX, 2004, nr. 1, ianuarie, p. 12.
- ◆Amalia Voicu: *Cronica literară* la volume semnate de Eugen Evu, Andrei Peniuc, Elena Lazăr, Ioan Dinulescu, în „Poezia”, X, 2004, 1, primăvară, p. 231–234.

CĂRȚI

- ◆ Luminița Botoșineanu a tradus *Scrieri de lingvistică generală* de F. de Saussure, Iași, Polirom, 2004, 352 p.
- ◆ Elena Dănilă a tradus *Secunde în furtună / Secondes dans l'orage* de Alexandru Dumitru, Iași, Editura Timpul, 2003, 115 p.
- ◆ Victor Durnea a tradus *Filozofi și filozofii ale secolului al XX-lea*, de Guy Petitdemange, Chișinău, Editura Cartier, 2003, 528 p.

COMUNICĂRI

- ȘEDINȚELE DE MIERCURI ale Institutului
- ◆ Ședința din 28 ianuarie 2004:
- ◆ Amalia Voicu, în comunicarea *Eros și Anteros în scrierile lui Alexandru Leontescu*, a urmărit redescoperirea scriitorului interbelic respectiv, paradigma sa biobibliografică fiind bazată pe această antinomie. Zădărnice de un traseu existențial sinuos – combatant în primul război mondial, avocat cu vederi legionare, cam eclectic (naționalist, filorus de nuanță ortodoxistă, dar anticomunist, cvasiecumenic etc.), din cauza cărora

a făcut închisoare împreună cu N. Steinhardt ș.a, timp de mulți ani, marginalizat, deci, de dictatura comunistă – scrierile acestuia, diseminate prin numeroase periodice precum „Drum drept” (1915), „Ramuri” (1926), „Gândul nostru” (1928), „Relief dunărean” (1934), „Facla” (1935), „Timpul” (1940), „Convorbiri literare” (1942), au văzut târziu lumina tiparului, în volum, și datorită scrupulelor artistice care le-au conferit un destin similar operei lui Ion Vinea. Afinitățile sale puternice pentru Orient, dublate, totuși, de o vocație europeană asumată, au mai dat la iveală, în publicistică, eseul *La Portile Răsăritului*, apărut în 1929, la Chișinău. Sub semnul sintagmei din titlu s-ar circumscrie autori precum Liviu Rebreanu, Lucian Blaga și Gib Mihăescu. Alături de proză, și anume volumul de nuvele *Valetul de pică*, 1980 (incluzând și *Fata barâșnicului*, variantă a microromanului *Plimbarea domnișoarei Sura*), care consemnează experiența războiului și se remarcă doar prin dialogul viu – dintre soldați și superiori, spre exemplu –, percutant este celălalt volum, de poeme, prefațat de Șerban Cioculescu, intitulat *Cântecele pescarului Seled* (1978), ce dă măsura deplină a talentului acestui autor, în versuri precum: „Arome calde vin dinspre Galaad, / Ca o răsuflare fierbinte de femeie... / Apele Iordanului au jocuri de sidef / Și singurătatea mă apasă pe suflet” (*Noapte*). La Alexandru Leontescu, întotdeauna firul ideatic își găsește dezlegare printr-un final de tip **anteros** (ură-suicid-moarte), însă, deasupra tuturor acestora, rămâne **Erosul** de tip sacru, sau, în alți termeni, **Iubirea**.

◆ Elena Dănilă: Corneliu Dimitriu, *Tratat de gramatică a limbii române. 1. Morfologia*, Iași, Institutul European, 1999, 850 p., **2. Sintaxa**, Iași, Institutul European, 2002, 1600 p.

◆ Ședința din 31 martie 2004:

◆ Ion H. Ciubotaru și-a axat expunerea *Proiecte ale etnologiei românești* pe două teme de larg interes științific: *Atlasul Etnografic Român și Troițe românești*. Primul proiect a fost inițiat la începutul celui de al șaptelea deceniu al veacului trecut, în cadrul Institutului de Etnografie și Folclor din București. Specialiștii din acest important centru academic au lansat atunci un amplu program de cercetare și valorificare a patrimoniului culturii noastre populare tradiționale. Într-un timp relativ scurt aveau să vadă lumina tiparului cele dintâi tomuri, consacrate *Bibliografiei generale a etnografiei și folclorului, Tipologiilor folclorice și Corpusului folclorului românesc*. Finalizarea *Atlasului etnografic*, la alcătuirea căruia au trudit câteva generații de cercetători, avea să se producă după mai bine de patru decenii de la data când fusese proiectat. O lucrare fundamentală, de o importanță deosebită pentru cunoașterea spiritualității românești, o lucrare

îndelung așteptată, elaborată sub egida celui mai înalt for științific al țării, un veritabil document de identitate etnoculturală. Publicarea acestei opere, aflată în plină desfășurare (paralel cu *Atlasul* apare și *Corpusul de documente etnografice*), este socotită un eveniment editorial. Este o lucrare de referință a culturii românești, definitorie pentru specificul spiritualității noastre în contextul celorlalte civilizații europene. Cel de al doilea proiect, *Troițe românești*, reactualizează preocupări mai vechi, pe această temă, ale specialiștilor români, culminând cu aportul substanțial datorat lui Romulus Vulcănescu. Problema monumentelor sacre de structură precreștină (*stâlpi, coloane* etc), ori de sorginte creștină (*troițe ediculare* sau *discopore, troițe funerare, cruci* ș. a.) este abordată acum, dintr-o perspectivă complexă, de I. Oprișan. Un proiect ambițios, prevăzut a se încheia nu doar printr-o cercetare monografică a troițelor de pe întreg cuprinsul țării, ci și printr-un studiu comparat, în care fenomenul să fie analizat în context european. Vor fi puse astfel în evidență originalitatea și autohtonismul unor monumente stilimorfe, cu evidente încărcături magico-mitico-religioase, ce trimit spre totemismul arboricol ori spre cultul străbunilor.

♦ Mircea Ciubotaru: Viorica Enăchiuc, *Rohonczi Codex*, București, Editura Alcor, 2002, 832 p.; Daniela Butnaru: Gabriela Macovei, *Tezaurul toponimic al Vrancei*, București, Editura Dominor, [2003], 468 p.

• Alte comunicări:

♦ Cristina Florescu a participat la Colocviul **Masculin / Feminin** organizat de Universitatea „Al. I. Cuza” și Centrul Cultural Francez cu prilejul Zilelor Francofoniei, Iași, 25–27 martie 2004, susținând comunicarea *Les néologismes roumains en w-, x- et y- comparés à leurs congénères français*.

♦ Dan Mănuță a susținut comunicarea *Actualitatea lui Eminescu*, la Festivalul literar „Mihai Eminescu”, Suceava, Universitatea „Ștefan cel Mare”, ediția a XIII-a, 15 ianuarie 2004.

♦ Dan Mănuță a prezentat cartea *Antiutopia și utopia valorii* de Mirela Marin (București, Editura Viitorul Românesc, 2003) la Biblioteca municipală Huși, în ziua de 18 martie. A participat scriitorul Dumitru Radu Popescu, membru corespondent al Academiei Române. Pe data de 27 martie 2004, Dan Mănuță a prezentat cartea *Marginalii junimiste* de Liviu Papuc (Iași, Editura Timpul, 2003), la Muzeul Literaturii Române, Iași.

LA ANIVERSARE

Profesorul Gavril Istrate la 90 de ani

În ziua de 21 februarie 2004, în Sala Senatului, a avut loc ședința festivă organizată de Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” în onoarea profesorului Gavril Istrate (născut la 23 februarie 1914), fost decan al Facultății de Filologie în perioada 1950–1968. Calitățile științifice și morale ale personalității sărbătoritului, salutat în deschidere, din partea Rectoratului, de către prof. univ. dr. Alexandru Cecal, prorector al Universității, au fost puse în lumină de prof. univ. dr. Iulian Popescu, decan al Facultății de Litere, și de foști colegi, colaboratori sau studenți ai profesorului: acad. Constantin Ciopraga, profesorii universitari Alexandru Husar, Alexandru Andriescu, Constantin Frâncu, Dumitru Irimia, Petru Zugun, Corneliu Dimitriu, Adrian Turculeț, Leonida Maniu, Eleonora Cărcăleanu, Ion Berghia (Chișinău), Nicolae Crețu. Vorbitorii au evocat rolul decanului de vârstă al lingvisticii românești în organizarea învățământului filologic ieșean într-o perioadă dificilă, precum și în inițierea unor proiecte de cercetare, în special în domeniile dialectologiei, istoriei limbii și limbii române literare.

Institutul „A. Philippide” și-a adus omagiul prin câțiva foști discipoli ai Profesorului. În alocuțiunea sa, prof. univ. dr. **Dan Mănuță**, directorul Institutului, a insistat asupra valorii de model pe care o întruchipează omagiatul, atât în plan profesional, cât și în plan uman, precum și asupra importanței atitudinii ferme a profesorului G. Istrate în probleme de conservare și educare a limbii române de azi.

Referindu-se la G. Istrate ca profesor și îndrumător, prof. univ. dr. **Stelian Dumistrăcel** a ținut să sublinieze faptul că sărbătoritului, ca unul ce a contribuit la dezvoltarea și consolidarea școlii lingvistice ieșene, i se datorează, printre altele, inițierea investigațiilor lingvistice de teren ale universitarilor și cercetătorilor din colectivul de dialectologie de la actualul Institut de Filologie Română, pe care i-a recomandat, apoi, pentru realizarea programului național *Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni*. A fost evocată, de asemenea, calitatea profesorului Istrate de îndrumător al primilor pași în cercetarea științifică ai celor mai mulți dintre lingviștii ieșeni de astăzi, începând cu cercurile științifice studentești, continuată cu statutul de conducător al tezelor de licență și de doctorat ale acestora. Înscriindu-se în tonul prezentării relațiilor, mai mult sau mai puțin personale, dintre cei care au luat cuvântul și cel care a îndeplinit funcția de șef de catedră, urmată de cea de decan, vorbitorul a evocat, printre altele,

un moment definitoriu pentru **omul** Gavril Istrate: „disculparea”, în spirit patern, a unor studenți care, în timpul unei excursii de studii la Cluj, în 1958, stătuseră de vorbă cu Lucian Blaga, socotit, de timorații „responsabili” ai timpului, drept persoană cel puțin „neconvenabilă” pentru contactele cu tineretul!

Alături de interesul documentar incontestabil al studiilor lui G. Istrate dedicate cunoașterii și corecteii înțelegerii a doctrinei cipariene și ecourilor acesteia în cultura română, ceea ce reține atenția doamnei dr. **Carmen Gabriela Pamfil** este atitudinea responsabilă de care profesorul ieșean a dat dovadă în abordarea operei lui Timotei Cipariu – atitudine în care prețuirea se împletește cu un spirit critic ponderat, niciodată demolator. Astfel, vorbitoarea apreciază că, prin curajul de a se fi disociat de excesele criticiste ale epocii contemporane, precum și ale „direcției noi” maioreștiene, G. Istrate a izbutit să restabilească direcția justă în receptarea marelui învățat ardelean și să-i atribuie acestuia locul cuvenit în lingvistica și filologia românească.

Urmărind, cronologic, devenirea profesorului Gavril Istrate ca dialectolog, punctată de studiile care îi conturează concepția științifică în domeniu, dr. **Luminița Botoșineanu**, cel mai recent dintre doctorii în filologie formați sub îndrumarea atentă și generoasă a sărbătoritului, a vorbit despre implicarea acestuia în cercetarea spațiului lingvistic transcarpatic (în special a zonei Năsăudului natal) pe trei coordonate esențiale: descrierea graiurilor ardelenesti, stabilirea statutului lor în cadrul dacoromânei și evidențierea aportului acestora la cunoașterea limbii române vechi. Dincolo de aspecte mai cunoscute ale activității științifice a dialectologului G. Istrate, precum polemica cu D. Șandru pe tema identității graiului năsăudean sau ideea dublului statut, arhaic și regional, al unor fapte de limbă, au fost identificate unele atitudini de cercetare foarte moderne, în care se regăsesc în germene o serie dintre marile idei ale lingvisticii românești și europene actuale, în fapt tot atâtea argumente solide în favoarea „supraviețuirii” textelor sărbătoritului nostru, dintre care unele au depășit șase decenii.

Răspunzând aprecierilor elogioase, prof. **G. Istrate** a evocat câteva momente dificile din îndelungata sa responsabilitate de organizator al învățământului filologic ieșean.

La sfârșitul festivității a fost comunicată hotărârea Senatului Universității prin care s-a conferit profesorului G. Istrate „Diploma de excelență” pentru întreaga sa activitate științifică și didactică.

*

La aniversarea profesorului G. Istrate, avem motive speciale pentru omagierea celui mai vechi martor și participant activ la viața științifică a Institutului de Filologie Română „A. Philippide”. Profesorul a fost nu numai șeful sectorului de lingvistică al secției de filologie din Institutul de Istorie și Filologie, de la înființarea acestuia (1949) și până la transformarea sa în Centrul de Lingvistică, Istorie Literară și Folclor (1963), ci și o prezență de remarcă, încă din anii studenției sale, la ședințele Institutului și unul dintre colaboratorii statornici la publicațiile acestuia.

În absența unei arhive, informația despre primele două decenii de activitate a Institutului ne-a apărut ca lacunară și insuficientă (cf. broșura aniversară *Institutul de Filologie Română „A. Philippide” 1927–2002*, Iași, 2002). Resimțeam, îndeosebi, lipsa unui registru de procese-verbale ale ședințelor de comunicări de la Institut, registru care doar presupuneam că va fi existat. Și a existat, într-adevăr, în arhiva personală a profesorului G. Istrate. Extrase din acest registru au fost publicate în „Anuarul Universității Mihăilene” din anii 1935–1936 (p. 188–190) și 1936–1937 (p. 115–121) de secretarul de ședință al Institutului, studentul la Facultatea de Litere Gavril Istrate, care, împreună cu studentul Gheorghe Milica, ajută pe asistentul Gheorghe Ivașcu și la administrarea bibliotecii (se arată evoluția colecțiilor de periodice și de carte în acești ani). Mai târziu, între 1943 și 1945, G. Istrate va ocupa postul de bibliotecar al Institutului. Pentru interesul lor istoric, rezumăm aici datele semnificative consemnate în procesele-verbale redactate de Gavril Istrate.

În anul academic 1935–1936, la Institut s-au ținut nouă ședințe la care au participat profesorii și asistenții de la Filologie romanică și Istoria literaturii române moderne:

30 noiembrie 1935. După *propunerea studentului Gavril Istrate* de a se înființa o secție de Etnografie și Folclor, directorul Institutului, Iorgu Iordan, schițează un plan de lucru, subliniind necesitatea unei bibliografii și apoi a culegerii materialului lingvistic, folcloric și etnografic din publicații, opere literare și prin anchete. Haralamb Mihăescu prezintă comunicarea ***Întâia traducere românească a lui Herodot.***

14 decembrie 1935. Iorgu Iordan continuă expunerea din ședința precedentă, accentuând asupra materialului cules din limba vorbită și asupra toponimiei și antroponimiei. Gheorghe Ivașcu recenzează ***La***

prononciation du roumain de Alf Lombard, iar G. Istrate prezintă *Numele proprii cu sufixul -şa* de Nicolae Drăganu.

1 februarie 1936. Iorgu Iordan, *Etimologii: baider, găbji*; Haralamb Mihăescu, *Studiile de latină populară în cadrul lingvisticii generale*; Ion Morărescu, *Dare de seamă* despre *Dicţionarul* lui I.-A. Candrea și Gh. Adamescu.

20 februarie 1936. N. Constantin, *Particularități fonetice de pe valea Bistriței (jud. Neamț)*.

14 martie 1936. Iorgu Iordan, *Nume topice românești*; Grigore Scorpan, *Din vocabularul poetic al lui Eminescu*.

28 martie 1936. *Comemorarea lui Haralamb* [sic!] *Tiktin*. Iorgu Iordan evidențiază meritele de lingvist și mai ales valoarea Dicţionarului lui H. Tiktin.

2 mai 1936. Viggo Bröndal, *Le français, langue abstraite*.

23 mai 1936. Iorgu Iordan, *Periodice nouă de filologie și istorie*: „Vox Romanica” (Zürich, 1936), „Revue internationale des études balkaniques” (Belgrad, 1934), „Archivium Europae Centro-Orientalis” (Budapesta, 1935); Grigore Scorpan, *Din vocabularul poetic al lui Eminescu* (despre cuvântul *vis*).

6 iunie 1936. *Comemorarea lui Albert Thibaudet*. Octav Botez evocă activitatea și evidențiază valoarea criticii lui A. Thibaudet.

În anul academic 1936–1937, s-au ținut nouă ședințe la care au participat profesorii și asistenții de la catedrele de Filologie română [sic!], Istorie a literaturii române vechi, Limbă și literatură greacă și un mare număr de licențiați (20–30), absolvenți și studenți de la Filologie, Filologie clasică și Istorie a românilor. Ședințele comemorative, la care a participat și un public numeros, s-au ținut în amfiteatrul nr. 1 al Facultății de Litere, iar ședințele obișnuite în sala de lectură a Institutului.

14 noiembrie 1936. *Comemorarea filologilor Antoine Meillet și Wilhelm Meyer-Lübcke*. Au vorbit Constantin Balmuș și, respectiv, Iorgu Iordan.

28 noiembrie 1936. Gr. Scorpan, *Forme dialectale în poezia lui M. Eminescu*.

28 decembrie 1936. Iorgu Iordan vorbește despre Al patrulea Congres lingvistic, Copenhaga, în vara anului 1936; Petru Ciureanu recenzează *L'état actuel du bilinguisme chez les Macédo-Roumains du Pinde et le rôle de la femme dans le langage de B. Récatas*.

23 ianuarie 1937. Ioan Lăzărescu recenzează *Mélanges linguistiques* de A. Graur; Vasile Astărostoaei recenzează *Über die Sprache und Heimat der Rumänen in ihrer Frühzeit* de Mathias Friedwagner.

6 februarie 1937. Gheorghe Ivănescu, *Diftongul ie în limba română*; Gheorghe Ivașcu recenzează *L'infinif de narration dans les langues romanes* de Alf Lombard.

27 februarie 1937. Haralambie Mihăescu, *Latina populară. Pe marginea unei cărți recente* (J. Svennung, *Untersuchungen zu Paladius und zur lateinische Fach und Volkssprache*, Uppsala, 1936); Iorgu Iordan, *Toponimice: Cuvintele Bucureștioara și Ozolimna*; Gavril Istrate recenzează *Din Atlasul Lingvistic al României* de Sever Pop.

10 aprilie 1937. Iorgu Iordan, *Atlasul lingvistic al României* (considerații generale).

22 mai 1937. *Comemorarea* [sic!] *lui Ion Creangă* (100 ani de la naștere). Octav Botez a evocat viața lui I. Creangă și a făcut considerații asupra caracterului popular și valorii clasice ale operei sale, Gheorghe Agavriiloaei a vorbit despre *Opera didactică a lui I. Creangă*, iar Gh. Ivașcu despre *Valoarea artistică și semnificația operei lui Ion Creangă*.

29 mai 1937. *Comemorarea* [sic!] *lui Ion Creangă* (în continuare). Comunicări: Iorgu Iordan, *Limba lui Creangă*, Grigore Gr. Scorpan, *Fonetismul dialectal în opera lui Creangă* și Petru Ciureanu despre *Harap Alb* (analiză literară).

[Cele mai multe dintre comunicări, evocări, prezentări și recenzii au fost publicate în „Buletinul Institutului de Filologie Română «A. Philippide»”, „Revista critică”, „Viața Românească”, „Însemnări ieșene”, „Arhiva”].

La publicațiile Institutului, ca student, apoi asistent și profesor, G. Istrate a colaborat cu un mare număr de texte. Le reamintim doar pe cele mai vechi, din *BIFR*, care prefigurează preocupările de o viață ale celui acum aniversat: recenziile la Nicolae Drăganu, *Numele proprii cu sufixul -șa* (*BIFR*, II, 1935, p. 269–271), Sever Pop, *Din Atlasul Lingvistic al României* (*ibidem*, III, 1936, p. 232–235), N. Gh. Dragomirescu, *Sintaxa și stilistica propozițiilor independente* (*ibidem*, VI, 1939, p. 286), *Actes du quatrième Congrès international de linguistes*, Copenhague, 1938 (*ibidem*, VII–VIII, 1940–1941, p. 392–397), Iorgu Iordan, *Nicolae Drăganu* (*ibidem*, IX, 1942, p. 220–221), Emil Petrovici, *Continuitatea daco-romană și slavii* (*ibidem*, IX, 1942, p. 221–224), Emil Petrovici, *Texte dialectale. Supliment la Atlasul Lingvistic Român II* (*ibidem*, X, 1943, p. 209–214) și studiile și notele: *Graiul satului Nepos (jud. Năsăud)* (*ibidem*, IV, 1937, p. 50–97), *Graiul popular scris* (*ibidem*, VI, p. 132–150), *Les mots d'origine néo-grecque en roumain à l'époque des*

Phanariotes (*ibidem*, p. 280–282), *Pe marginea unei anchete dialectale* (*ibidem*, VII–VIII, p. 293–303), *Lui, cu funcțiune feminină* (*ibidem*, IX, p. 72–80) și *Notiunea „femeie stricată” și terminologia animală* (*ibidem*, XI–XII, 1944–1945, p. 471–497).

Rememorarea începuturilor științifice ale profesorului G. Istrate este expresia omagiului nostru aniversar. (M. C.)

SEMNALE CRITICE

Universitatea din Craiova, Facultatea de Litere, Laboratorul de cercetări onomastice, *Dicționar de frecvență a numelor de familie din România (DFNFR)*, vol. 1 (A–B), Editura Universitaria, Craiova, 2003, 404 p.

Am primit primul volum din acest dicționar, realizat de cercetători științifici și cadre didactice universitare de la Craiova, colectiv condus de prof. univ. Teodor Oancă. Materialul folosit pentru realizarea lucrării este conținut în *Baza de date antroponimice a României (BDAR)* a Laboratorului de cercetări onomastice. Informațiile au fost obținute de la Direcția Generală de Evidență a Populației, în 1994.

Datorită colectivului mic care a lucrat la acest proiect, structura propusă inițial de prof. univ. dr. Gh. Bolocan a fost simplificată, articolele prezentându-se sub forma unităților de nume („forma grafică sub care circulă un nume de familie”) și nu în varianta standardizată; s-a renunțat, după cum se arată în introducerea dicționarului, la prezentarea atestărilor și a etimoanelor, cât și la includerea numelor duble ca intrări. Este precizată, pentru fiecare articol, frecvența pe regiuni și pe județe a tuturor variantelor antroponimice întâlnite de cel puțin cinci ori în baza de date.

Dicționarul, un inventar complet a acestei categorii onomastice, se dovedește util pentru observarea răspândirii numelor de familie purtate de cetățeni români și chiar a „migrării antroponimului din zona de origine în alte zone, prin purtătorii lui”.

Daniela BUTNARU

CASA ASACHI

Institutul de Filologie Română „A. Philipidde” și Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane” ale Academiei Române își desfășoară activitatea, din anul 1976, în Casa Asachi căreia i-a fost adăugată o anexă modernă, construită special pentru funcționarea acestor instituții (Pentru sediile Institutului nostru, vezi broșura aniversară *Institutul de Filologie Română „A. Philippide” 1927–2002*, Iași, 2002). Casa veche din str.

Codrescu, nr. 2, este o clădire de patrimoniu cultural al Iașilor și istoria sa merită a fi reconstituită.

Până la „focul cel mare” din 19 iulie 1827, care a distrus toate casele din partea de vest a orașului, Gh. Asachi locuia la Școala Domnească de la Trei Ierarhi, în încăperi de la etaj. În incendiu, cărturarul a pierdut bunurile, cărțile și manuscrisele. Dramaticul eveniment a stimulat tendința expansiunii orașului pe direcția bulevardului Carol (fost Podul Verde și Copou) și a străzilor actuale Lascăr Catargi, Nicolae Bălcescu și Sf. Atanasie. Îndeosebi marii boieri și negustorii bogați au început să evite zona expusă repetatelor incendii, construindu-și case noi în Muntenimea încă bine protejată de pădurea de pe Copou. Asachi a cumpărat de la Lupu Balș un teren de cca un hectar, în Muntenimea de Sus, pe loc gospod. Tranzacția a fost întărită la 7 mai 1833 (Arhivele Naționale Iași, *Tribunalul Iași*, sect. III, dos. 9/1875, f. 29^v–30^r). Suprafața era considerabilă, de la clădirea actuală a Institutului și până la fosta Piața Sturzoaiei. Pe acest loc, Asachi și-a construit o casă, în care fost instalată și litotipografia sa (din 1834), acolo unde s-au tipărit istoricele „Albina românească”, „Alăuta românească”, „Gazeta de Moldavia”, „Foaia sătească”, publicațiile oficiale ale vremii și atâtea cărți care au imprimată mențiunea tipografiei „Institutul Albinei”. Tipografia inițială, unde apăruse în 1829 „Albina românească”, fusese un teasc din casele Mitropoliei, mutat la Școala Vasiliană (1831). Apoi (de la 11 august 1832), tipografia particulară a lui Gh. Asachi a funcționat, cu chirie, în casele lui Iordache Drăghici (străbunicul matern al lui N. Iorga), case situate în perimetrul Cercului Militar de pe bulevardul Carol (*Ibidem*, *Secretariatul de Stat al Moldovei*, dos. 650, f. 46^f; I. Antonovici și Gr. Crețu, *Tipografiile, xilografiile, librăriile și legătorii de cărți din Bârlad*, București, 1910, p. 28, nota 1; N. Iorga, *Gheorghe Asachi ca tipograf și editor*, în *AAR*, Mem. sect. ist., seria II, t. XXXIV, 1912, p. 5–6). Într-o *Listă a caselor și a dughenilor Capitaliei*, publicată în anul 1853 (ediție nouă, Iași, 2000), în despărțirea a 3-a, pe Ulița Asachi, sunt înregistrate două case ale postelnicului Gheorghe Asachi, „o căsuță mică”, de clasa a 4-a, pentru care plătea un impozit de 100 de lei pentru pavarea străzilor din Iași (p. 41), și o altă casă, de clasa a doua, impozitată cu 700 de lei (p. 19). Aceasta din urmă este clădirea existentă și astăzi, construită așadar în 1833–1834. Este o casă boierească mare, cu un etaj, asemănătoare ca dimensiuni și valoare cu Casa Pogor, și concepută fără îndoială după planurile lui Gh. Asachi, arhitect calificat. Pentru comparație, casele de clasa 1, cum erau casele fostului domn Mihai Sturza

(fostul Seminar „Veniamin Costache”, Facultatea de Teologie de astăzi), casa vistiernicului Neculai Rosetti-Roznovanu (azi Primăria) sau Tribunalul Criminalicesc (corpul E al Universității, cu editura și tipografia) erau impozitate cu 1200 de lei. Lângă casa cea mare, Gh. Asachi a așezat un mic monument („stâlp amintitoriu”) în memoria fiicei sale iubite Eufrosina, moartă la vârsta de doar 19 ani în timpul holerei din vara anului 1848 și deplânsă în două cunoscute poezii, și pentru nepotul său, George Moruzi (1839–1856). Acesta era fiul Hermionei (fiica soției lui Asachi din prima ei căsătorie, adoptată, ca și frații ei Dimitrie și Alexandru) și al lui Alexandru Moruzi (1815–1878), nepotul fostului domn Alexandru Moruzi. Un document inedit evocă un episod petrecut în casa lui Gheorghe Asachi la 1835. Dimitrie Moruzi reclama Mitropolitului faptul că fiul său Alexandru, pe atunci nevârstnic, fusese „răpit” într-o nelegiuită viețuire cu fiica agăi Asachi și era datat „nesățioaselor desfătări în casa lui Asachi” (Arhivele Naționale Iași, *Documente*, 140/76). Legătura a fost însă legalizată și conflictul s-a stins.

Casa Asachi (1938)

Implicat în toate marile proiecte ale culturii naționale din vremea sa, Gh. Asachi a fost mereu strâmtorat din punct de vedere financiar și presat de creditori. La căsătoria Hermionei cu Edgar Quinet (1852), casa fusese ipotecată pentru asigurarea dotei sale. Casa, o pivniță de piatră, existentă și în prezent, via boierească și locul de pe „strata numită Asachi”, erau „prețaluite” în 1857, la cererea proprietarului (*Ibidem*, *Tribunalul Iași, sect. I*, tr. 1788, op. 2039, dos. 2669). În anul 1862, casa a fost scoasă la

vânzare prin licitație pentru „îndestularea” creditorului Solomon Theiler, dar datoria a putut fi plătită la timp și procedura a fost oprită (*Ibidem, Divanul de Întărituri*, tr. 1765, op. 2014, dos. 261, f. 261^r–263^r).

Gheorghe Asachi a murit la 12 noiembrie 1869 și a fost înmormântat în cimitirul Bisericii 40 de Sfinți în a cărei parohie se afla și casa sa. Ulterior (1890), osemintele sale și ale soției (Elena) au fost reînhumate în soclul statuii din fața școlii care astăzi îi poartă numele. După dispariția bătrânului cărturar, proprietatea a fost moștenită de fiul său, locotenent-colonelul Alexandru (Alec) Asachi (mort în 1875). Tipografia nu a mai funcționat după anul 1867. Gh. Asachi încercase, între 1860 și 1869, să vândă statului tipografia, dar nu a reușit, fiind nevoit să contracteze împrumuturi pentru întreținerea familiei (*Ibidem, Documente*, 432/380). Elena Asachi a locuit în această casă până în 1877, când s-a mutat, întru veșnicie lângă ilustrul său soț. Theodor Codrescu își amintea că, în jurul anului 1878, casele și parcul au fost vândute cu 1800 de galbeni către creditoarea Czapcay și că o legendă („Lucrul și al meu repaos”) pe care Asachi o pusese pe balcon a fost scoasă și aruncată în podul casei (Theodor Codrescu, *Amintiri despre Gheorghe Asachi*, în „Arhiva”, II, 1890–1891, p. 344). Informațiile pot fi însă corijate și completate cu știri mai precise. În 1875, Malvina Czapkai a cerut vânzarea casei pentru recuperarea unor datorii făcute de Gh. Asachi în 1868 și de Alexandru Asachi în 1870 și 1872. Procedurile au durat patru ani, fiindcă Hermiona, văduvă și fără copii, locuia la Paris, iar fiul lui Alec Asachi, Gheorghe Asachi, viitor medic și profesor la Facultatea de Medicină din București, lipsea din țară în acei ani. Evaluările și inventarele averii, făcute atunci, înregistrau: o casă de cărămidă acoperită cu șindrilă, cu 13 odăi (la etaj șapte, iar jos cinci odăi, un gherghir, bucătărie și antreu), cu o bucătărie lungă, patru odăi de cărămidă, spălătorie, grajd, șură, pivniță și fântână în ogradă. Peste strada Asachi era un loc „sterp”, îngrădit, mărginit de casele colonelului Vârnav și ale lui Mihalache Cațichi. Locul va fi vândut de Malvina Czapkai în 1884 și va ajunge în proprietatea Cugler–Poni (azi, pe acest loc se află restaurantul Monte Carlo). Fiindcă Gh. Asachi nu mai avea alți moștenitori la Iași, casa a fost închiriată până la încheierea litigiului. În 1875–1877, rândul de sus al casei și atenansele au fost folosite de Maria Costandachi, apoi, din octombrie 1877 și până în aprilie 1878, casa a fost închiriată pentru un spital rusesc și s-au produs stricăciuni. După unele reparații, între care la acoperișul de șindrilă, casa a fost închiriată din nou, pe trei ani, începând cu 16 iunie 1879, unei institutoare, Eugénie Fajard, care a avansat 200 de galbeni pentru alte

reparații ale imobilului. Atunci a fost strămutată fosta tipografie a lui Gh. Asachi din salonul de jos, unde rămăsese nefolosită încă din anul 1868. Pentru lucrurile lui Gh. Asachi rămase în casă și pentru mașinile tipografiei s-a construit un paravan. (Pentru informații, vezi la Arhivele Naționale Iași, *Documente*, 551/ 35, 50; *Tribunalul Iași, sect. III*, dos. 9/1875; *ibidem, Transcriptiuni*, nr. 242/1879, 229/1880, 375/1884). Mai târziu, cărțile și lucrurile au fost depozitate într-un grajd al lui Teodor Codrescu, unde au rămas multă vreme (Constantin Calmuschi, *Gheorghe Asachi. Viața și activitatea lui*, Bârlad, 1887, p. 40). Teodor Codrescu a adăpostit într-o magazie și tipografia pe care apoi a cumpărat-o (Gh. Ionescu, *Institutul „Albina” din Iași*, în *RIAF*, XI, 1910, p. 229). Și Rudolf Suțu nota peste ani că în casa lui Asachi era instalat pensionatul francez al unei bătrâne doamne Fajare (*Iașii de odinioară*, II, Iași, 1928, p. 243; aici și un desen al casei lui Gh. Asachi, cu firma „Institutul Fajare”). Contractul de închiriere a fost însă reziliat, proprietatea fiind adjudecată definitiv de Malvina Czapkay, la 28 aprilie 1880, cu 2005 galbeni. În deceniul următor casa fost reînchiriată de mai multe ori. De pildă, în „Curierul” (Th. Balassan), XVIII, 1890, nr. 96, 7/19 septembrie (informație semnalată de dr. Remus Zăstroiu), se anunța începerea cursurilor (la 1 septembrie) la pensionul de fete condus de Anna Grandjean, pension pe care Rudolf Suțu îl știa și în strada Toma Cozma.

Scara interioară (1938)

În anul 1892, un comitet de doamne prezidat de Eufrosina L. Catargi a adunat o mare sumă de bani (cca 200000 de lei), dăruită Principesei Maria cu prilejul căsătoriei sale cu Principele Ferdinand. Din această sumă, la 17 decembrie 1893, Principesa Maria a cumpărat (prin împuternicitul său, Ion Kalinderu) de la Malvina Czapkai, cu 52000 de lei, casa și terenul, cu o grădină mare și una mică (acum cu adresa pe strada Codrescu) care aparținuseră lui Gh. Asachi (Arhivele Naționale Iași, **Tribunalul Iași, sect. III, Transcriptiuni**, nr. 772/1893). Achiziția avea în vedere înființarea unui așezământ de binefacere, care trebuia să poarte numele *Școala de gospodărie casnică pentru fete „Principesa Maria”*. Clădirea a fost reparată și amenajată în acest scop. Fetele, admise cu consimțământul Principesei, erau bursiere (cf. „Prietenul poporului”, III, 1903, nr. 42, din 14 iulie, p. 2, o scrisoare explicativă a Principesei Maria, cu data 1 iulie 1903; text comunicat de dr. Remus Zăstroiu). După câțiva ani de la cumpărare, presa ieșeană semnală cu nemulțumire faptul că în casa cu blazonul Alteței Regale ar fi locuit persoane particulare, iar absolventele școlii, bucătărese maestre, nu apăruseră încă. Se cerea un răspuns la această situație ilegală (*Ibidem*, I, 1900, nr. 14, din 17 decembrie, p. 3; întrebarea era reluată de aceeași publicație în anii 1901 și 1902). Totuși, în pofida unor insinuări probabil rău voitoare, așezământul a funcționat până la 11 noiembrie 1937. În anul 1910, Școala de Menaj „Principesa Maria” era condusă de directoarea Elena Canano (Arhivele Naționale Iași, **Primăria Iași – Imobile**, dos. 303/2, f. 1^r). Din anii primului război Școala de Arte și Meserii „Regina Maria” a devenit orfelinat pentru fete, administrat de Societatea „Ocrotirea orfanilor de război”. Aceasta construiește în 1926–1927 un corp de atenanse (*Ibidem*, f. 3^{r-v}), care este clădirea actuală a Moldoforest S.A. din str. Lascăr Catargi (pe locul unor anexe ale acesteia fost ridicat ulterior adaosul care adăpostește acum Direcția Silvică Iași). Societatea „Reuniunea Femeilor Române”, prezidată de Zoe Gh. Mârzescu, preia administrația de la 10 august 1933 și până la 11 noiembrie 1937, când predă imobilele noului Institut de Asistență Socială „Regina Maria” de pe lângă Epitropia Spitalului Sf. Spiridon.

Regina Maria acorda această nouă folosință a imobilelor și terenului cu titlu gratuit, pentru zece ani (1 ianuarie 1938–1 ianuarie 1948). Avocatul Gh. Băileanu, director al Asistenței Sociale de la Epitropie, a fost organizatorul transferului și al reparațiilor făcute în octombrie 1937–februarie 1938. Casa fostă a lui Gh. Asachi a fost renovată și reamenajată. A fost desființat balconul cu grilaj metalic de pe fațada dinspre strada

Codrescu și a fost zidită intrarea de sub balcon. Pe frontispiciul fațadei s-a revopsit și acoperit cu foaie de aur blazonul Casei Regale. În interior au fost amenajate laboratorul de psihotehnică și selecție profesională al profesorului Mihail Ralea, o cancelarie și spații pentru serviciul neuroendocrin al profesorului Leon Baliff. În atenansele alipite de clădire în formă de L (prima „căsuță” a lui Asachi și adăugirile ulterioare) erau reparate camerele pentru căminul „Asociația Amicilor Tinerilor Fete”. În clădirea nouă, construită în anii 1926–1927, a fost instalată o clinică a spitalului Sf. Spiridon. În curte, a fost înlocuită piatra comemorativă pentru fiica și nepotul lui Asachi și așezată pe soclul actual (piatra veche, deteriorată, se păstrează încă lângă peretele casei). Nu știm ce se va fi întâmplat cu bustul lui Gh. Asachi, găsit răsturnat printre tufarii care năpădiseră parcul. Probabil este acela de pe fostul mormânt al cărturarului, de lângă Biserica 40 de Sfinți. Parcul a fost amenajat, defrișându-se copacii bătrâni și tufarii și plantându-se 140 de pomi fructiferi. Un monumental și scorbuos dud de lângă Institut este singurul păstrat până astăzi dintre copacii desigur plantați de mâna primului proprietar. Terenul a fost împrejmuit cu un gard nou. Un număr de 42 de fotografii păstrează imaginile unui timp revolut (*Ibidem*, *Epitropia Sf. Spiridon*, dos. 1476/1938, 1543/1938; *ibidem*, *Fondul personal Gh. Băileanu*, dos. 5).

Institutul de Asistență Socială nu a putut funcționa aici până în 1948, conform contractului de donație. În anii războiului și după 1944, casele au fost folosite pentru Spitalul aviatorilor militari, apoi, după abolirea monarhiei (1947) și naționalizarea proprietăților regale (1948), ca sediu al Comandamentului Corpului 4 de Armată. În anii ‘60 și până în 1975, Casa Asachi a fost închiriată pentru locuințe. S-au produs, după 1948, importante modificări în configurația spațiului. Terenul parcului a fost parcelat și au apărut construcțiile grupului de pompieri militari și altele, în continuare, dintre străzile Codrescu și Lascăr Catargi, toate situate pe vechea proprietate a lui Gh. Asachi. A fost delimitată curtea Casei Asachi de aceea a clădirii Moldoforest. În interiorul casei s-au făcut unele compartimentări funcționale.

În 1975 a fost demolată casa cea mică a lui Gh. Asachi, cu atenansele sale. Pe locul lor s-a construit anexa nouă a Institutelor Academiei, mutate aici la începutul anului următor. În sfârșit, ca o restaurare a unui spațiu spiritual, în Casa Asachi s-a reluat „lucrul” cărturăresc. Fără repaos.

Mircea CIUBOTARU

VARIA

- ♦De la 1 ianuarie 2004, s-a reînființat Departamentul de etnografie și folclor, condus de prof. univ. dr. Ion H. Ciubotaru
- ♦Cercetător științific principal gr. II dr. Victor Durnea a susținut, la data de 16 ianuarie 2004, concursul pentru ocuparea postului de cercetător științific pr. gr. I.
- ♦La 16 februarie 2004, în urma concursului organizat la Departamentul de lexicologie-lexicografie, a fost angajat Marius-Radu Clim pe post de asistent de cercetare stagiar. Tânărul coleg urmează studii aprofundate în cadrul cursurilor de master, specializarea lingvistică computațională, anul II.
- ♦Cercetător științific principal gr. III dr. Ofelia Ichim a susținut, la data de 31 martie 2004, concursul pentru ocuparea postului de cercetător științific principal gr. II.
- ♦Ca urmare a H.G. nr. 209/20.II.2004, privind redistribuirea de posturi și fonduri aferente, Prezidiul Academiei Române a decis, prin Hotărârea nr. 91 v.v./10. III. 2004, reducerea, din statul de funcții al Institutului de Filologie Română „A. Philippide”, a unui post vacant (cercetător științific principal gr. III, specialitatea istoria literaturii române, poziția 12), precum și încetarea activității d-lui prof. univ. dr. Vasile Arvinte (cercetător științific principal gr. I, poziția 30, ½ normă, specialitatea dialectologie), ca urmare a depășirii vârstei de 75 de ani.

La încetarea contractului „oficial” (de la 1 aprilie 2004), conducerea Institutului și cercetătorii din departamentele de lingvistică îi mulțumesc d-lui Profesor Arvinte pentru influența binefăcătoare pe care activitatea îndelungată a D-Sale la Instiutut a avut-o în formarea și dezvoltarea lor și îi sunt recunoscători pentru nobila hotărâre de a-și continua, onorific, colaborarea la programele de cercetare *Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni. Moldova și Bucovina* și *Dicționarul general al limbii române*.

- ♦Dan Mănuță a fost distins cu Ordinul „Meritul Cultural, în grad de Comandor” (Decret nr. 33, din 7 februarie 2004)
- ♦Dan Mănuță a fost invitatul emisiunii *Divanuri duminicale*, la Televiziunea Română, Studioul Iași, în zilele de 29 februarie și 14 martie 2004. Moderator Grigore Ilisei.

Redacția: Mircea Ciubotaru, Gabriela Haja, Ofelia Ichim

**INSTITUTUL DE FILOLOGIE ROMÂNĂ „A. PHILIPPIDE” • STRADA
TH. CODRESCU, NR. 2 • IAȘI • 700479 • TELEFON: 0040232267597**

E-MAIL: secretariat@philippide.is.edu.ro

WEB: <http://www.philippide.is.edu.ro>

ISSN 1582-5019